

DE FLORA VAN MARKEN

DOOR

Dr. J. G. BOERLAGE.

De plantengroei van de meeste onzer Noordzee- en Zuiderzee-eilanden is thans in meerdere of mindere mate bekend. Eén eiland is er echter omtrent welks Flora volstrekt geen gegevens bestaan, n.l. het eiland Marken. Wel kan men wegens de nabijheid der kust en de ondiepte der geul, die het daarvan afscheidt, afleiden, dat deze Flora veel overeenkomst met die van de Oostkust van Noord-Holland moet hebben, doch een opzettelijk onderzoek er naar is, voor zoover mij bekend is, nog niet ingesteld. Om die reden ben ik in het begin van den zomer of liever in het voorjaar (van 1886) met den Heer L. V u y c k, student te Leiden, daarheen gegaan, welk bezoek ik in het begin van September alleen herhaald heb, hopende aldus een volledige kennis der Flora te verkrijgen.

Het was lang koud geweest en dus was, zooals wij verwachten konden, onze oogst den 26^{en} Mei nog niet heel groot. Toch vonden wij een veertigtal soorten, welk getal bij het tweede bezoek tot drie en tachtig klom. Hiervan moeten echter een twaalfstal soorten afgetrokken worden, die deels wild, deels gekweekt op het kerkhof en in den tuin van den geneesheer aangetroffen werden, zoodat thans de Flora, zoover bekend is, uit één en zeventig soorten bestaat.

Het eiland Marken is geheel uit zeeklei gevormd en behalve

de heuvels, waarop de huizen staan, volkomen vlak. Door een hoogen dijk omringd en door een aantal sloten doorsneden is het een echte polder in de zee. De heuvels steken niet zeer hoog boven het oppervlak van den polder uit en zijn zoo dicht bebouwd, dat daarop nagenoeg geen planten groeien konden. Het kerkhof alleen maakt hierop een uitzondering en we vonden daar ook eenige planten, die elders niet voorkwamen. Daarvan zijn er echter drie, een vlier, een eschdoorn en een kamperfoelie, naar alle waarschijnlijkheid met opzet geplant, terwijl de andere er misschien met ingevoerd zand zijn heengebracht.

De grootste bijdrage voor de Flora leverde de dijk. Deze bestaat voor een groot deel aan de zeezijde uit bazaltstukken, die met cement aan elkander verbonden zijn. Waar dit het geval was, groeide er niets. Aan de landzijde is de dijk bekleed met gebakken steenen, die niet gecementeerd zijn en daartuschen groeide een rijke Flora.

Ten Westen van het eiland en ook voor een deel aan den Noord- en Zuidkant wordt hij aan den voet door een omheining van palissaden tegen de zee beschut. Waar deze omheining ontbreekt, vindt men hier en daar uiterwaarden. In het Noorden zijn deze het breedst en daar is de dijk voor een groote uitgestrektheid geheel begroeid.

Tusschen de steenen van den dijk vonden wij: *Ranunculus repens* L., *Cochlearia officinalis* L., *Capsella Bursa Pastoris* L., *Cerastium triviale* L., *Sagina stricta* Fr., *Potentilla anserina* L., *Galium Aparine* L., *Senecio vulgaris* L., *Cirsium arvense* Scop., *Taraxacum officinale* Wigg., *Sonchus arper* Vill., *Sonchus arvensis* L., *Convolvulus arvensis* L., *Linaria vulgaris* Mill., *Blitum Bonus Henricus* C. A. M., *Atriplex patula* L. met hare var: *prostrata*, *Atriplex littoralis* L., *Rumex crispus* L., *Urtica dioica* L., *Agrostis alba* Schrad., *Poa annua* L., *Poa trivialis* L., *Poa pratensis* L., *Glyceria maritima* W. K., *Festuca*

duriuscula L., *Festuca arundinacea* Schreb., *Festuca elatior* L., *Bromus mollis* L., *Lolium perenne* L. met hare var. *tenue*.

Aan den voet van den dijk aan de landzijde groeiden *Cirsium lanceolatum* Scop., *Glaux maritima* L., *Statice elongata* Hoffm., *Plantago lanceolata* L., *Plantago maritima* L., *Plantago Coronopus* L., *Plantago major* L. (?), *Salicornia herbacea* L., *Triglochin maritimum* L., *Juncus Gerardi* Lois.

In en aan de sloten vonden wij *Myriophyllum spicatum* L., *Potamogeton rufescens* Schrad., *Potamogeton pectinatus* L., *Ruppia maritima* L., *Zanichellia palustris* L., *Juncus Gerardi* Lois. en *Scirpus maritimus* L.

In de weilanden trof ik aan *Trifolium pratense* L. en *Trifolium repens* L., *Juncus Gerardi* Lois., *Alopecurus bulbosus* L., *Hordeum secalinum* Schreb., daartusschen groeide veel *Cirsium arvense* Scop. en riet.

Langs de wegen stonden talrijke exemplaren *Lepidium ruderales* L., en een enkele plant van *Senebiera Coronopus* L.

De uiterwaarden werden grootendeels gevormd door riet, aan de Oostzijde stonden daar tusschen eenige exemplaren van *Aster Tripolium* L. en *Statice elongata* Hoffm., aan den noordkant vond ik *Althaea officinalis* L., in eenige weinige exemplaren dicht bij den vuurtoren en *Apium graveolens* L., ook eenige exemplaren van *Polygonum aviculare* L.

Op het begroeide gedeelte van den dijk aan den noordkant en zijne helling tot aan de sloot vond ik *Spergularia rubra* Pers., *Spergularia media* Fr., *Spergularia salina* Fr., *Spergularia marginata* D.C., een niet bloeiende *Vicia*, *Artemisia maritima* L., verte-

genwoordigd door de beide varieteiten *salina* en *Gallica*, *Matricaria Chamomilla* L., *Leontodon autumnale* L., *Glyceria distans* Wahlb., *Triticum acutum* DC., *Triticum pungens* Pers., *Triticum repens* L., *Triticum caninum* Schreb., *Hordeum maritimum* With.

Op het kerkhof vond ik behalve de reeds genoemde vlier, eschdoorn en kamperfoelie, *Papaver dubium* L., *Achillea Millefolium* L., *Linaria vulgaris* Mill. en *Bromus mollis* L.

In den tuin van den geneesheer, een zeer klein plekje grond, tusschen de huizen van de kerkbuurt gelegen, vond ik behalve de gekweekte planten nog twee soorten, die ik elders op het eiland niet had aangetroffen n.l. *Bellis perennis* L. en *Convolvulus sepium* L. Daar zij vermoedelijk met gekweekte planten zijn ingevoerd en zich niet verder hebben verspreid kan men ze evenmin als de soorten, die alleen op het kerkhof voorkomen tot de Flora van het eiland rekenen. Toch moeten wij die Flora als zeer veranderlijk beschouwen, zoowel door den aanvoer van steenen voor den dijk als door de onmiddellijke nabijheid der kust van Noord-Holland, welke het overbrengen van zaden en planten door den wind of met drijvende voorwerpen gemakkelijk toelaat. Het aantal soorten dat op den dijk groeit, zal daarom vooral aan wisseling onderhevig zijn. We kunnen dat ook opmaken uit het feit, dat er van verscheidene slechts een enkel exemplaar gevonden werd. Toch is het niet onmogelijk dat daarheen voortdurend dezelfde soorten worden aangevoerd, zoodat de plantengroei er op den duur ongeveer dezelfde blijft.

Wanneer wij de planten van het kerkhof en den tuin van den geneesheer uitzonderen, bevatte de Flora van Marken dus de volgende soorten:

Ranunculus repens L.
Cochlearia officinalis L.
Lepidium ruderales L.

Capsella Bursa Pastoris L.
Senebiera Coronopus L.
Cerastium triviale L.

- Sagina stricta* Fr.
Spergularia rubra Pers.
 » *media* Fr.
 » *salina* Fr.
 » *marginata* D.C.
Althaea officinalis L.
Trifolium pratense L.
 » *repens* L.
Vicia sp.
Potentilla anserina L.
Myriophyllum spicatum L.
Apium graveolens L.
Galium Aparine L.
Aster Tripolium L.
Artemisia maritima L. var.
 salina W.
Artemesia maritima L. var.
 Gallica W.
Matricaria Chamomilla L.
Senecio vulgaris L.
Cirsium lanceolata Scop.
 » *arvense* Scop.
Leontodon autumnalis L.
Taraxacum officinale Wigg.
Sonchus asper Vill.
 » *arvensis* L.
Convolvulus arvensis L.
Linaria vulgaris Mill.
Glaux maritima L.
Statice elongata Hoffm.
Plantago lanceolata L.
 » *major* L.
 » *maritima* L.
 » *Coronopus* L.
Salicornia herbacea L.
- Chenopodium album* L.
Blitum Bonus Henricus C. A. M.
Atriplex patula L.
 » » var. *prostrata*.
 » *littoralis* L.
Rumex crispus L.
Polygonum aviculare L.
Urtica dioica L.
Ruppia maritima L.
Potamogeton rufescens Schreb.
 » *pectinatus* L.
Zanichellia palustris L.
Triglochin maritima L.
Juncus Gerardi Lois.
Scirpus maritimus L.
Phragmites communis Trin.
Alopecurus bulbosus L.
Agrostis alba Schrad.
Poa annua L.
 » *pratensis* L.
Glyceria distans Wahlb.
 » *maritima* W. K.
Festuca duriuscula L.
 » *arundinacea* Schreb.
 » *elatior* L.
Bromus mollis L.
Triticum acutum X.
 » *pungens* Pers.
 » *repens* L.
 » *caninum* Schreb.
Hordeum secalinum Schreb.
 » *maritimum* With.
Lolium perenne L.
 » » » var. *tenue*.